

ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ

Νότιο Αιγαίο

Δράσεις προστασίας και ανάδειξης
των οικοσυστημάτων
της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου,
σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000

Υγρότοποι γλυκού νερού

Μικροί υγρότοποι γλυκού νερού, εποχικοί ή μόνιμοι, που τροφοδοτούνται κυρίως με νερό της βροχής, βρίσκονται διάσπαρτοι στο Νότιο Αιγαίο. Η σημασία τους για τη βιοποικιλότητα είναι υψηλή. Αποτελούν πολύτιμες εστίες ζωής, φιλοξενούν και στηρίζουν μεγάλο αριθμό ειδών φυτών και ζώων, σχηματίζουν ιδιαίτερους οικοτόπους*.

Ειδικά στα νησιά όπου το νερό και οι υδάτινοι σχηματισμοί (λίμνες, λιμνία, έλη κ.ά.) είναι σχετικά σπάνιοι, οι μικροί αυτοί υγρότοποι λειτουργούν ως «καταφύγια ζωής», συντηρώντας είδη που εξαρτώνται αποκλειστικά ή σε μεγάλο βαθμό από το νερό. Παράλληλα, στηρίζουν τις αγροτικές δραστηριότητες των κατοίκων και παρέχουν πολλαπλές ωφέλειες για τον άνθρωπο.

Στο Νότιο Αιγαίο, παρά τις αντίξοες κλιματικές συνθήκες κυρίως κατά τους θερινούς μήνες, διατηρούνται δεκάδες μικροί υγρότοποι γλυκού νερού. Ορισμένοι από αυτούς αποτελούν τύπους οικοτόπων που προστατεύονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την Οδηγία των Οικοτόπων (Οδηγία 92/43/ΕΟΚ). Στο Νότιο Αιγαίο καταγράφηκαν τρεις τέτοιοι τύποι οικοτόπων:

3140 Σκληρά oligo-μεσοτροφικά ύδατα με βενθική βλάστηση χαροειδών σχηματισμών με *Chara spp.* Λίμνες και υδατοσυλλογές με νερά πολύ πλούσια σε ανθρακικά ιόντα, καθαρά και διαυγή, φτωχά σε θρεπτικά ιόντα. Η βλάστηση αποτελείται από είδη Χαρωδών (μακροφύκη).

← Ρόδος, Φραγμολίμνη Απολακιάς

*Οικότοποι: χερσαίες, υγροτοπικές ή θαλάσσιες περιοχές, φυσικές ή ημιφυσικές, που διακρίνονται από τα βιοτικά και αβιοτικά χαρακτηριστικά τους.

3150 Ευτροφικές φυσικές λίμνες με βλάστηση τύπου Magnopotamion ή Hydrocharition.

Λίμνες και λιμνούλες με γκρίζα έως κυανοπράσινα νερά, λιγότερο ή περισσότερο θολά, ιδιαίτερα πλούσια σε θρεπτικά ιόντα. Ο συγκεκριμένος τύπος οικοτόπου περιλαμβάνει κυρίως υδρόβια φυτά, επιπλέοντα ή και βυθισμένα στο νερό.

3170* Μεσογειακά εποχικά τέλματα. Πολύ ρηχές εποχικές λιμνούλες που διατηρούν νερό τον χειμώνα ή και την άνοιξη. Λόγω του περιοδικού κύκλου κατάκλισης και ξηρασίας, φιλοξενούν χαρακτηριστικά φυτά και ζώα προσαρμοσμένα σε αυτή την εναλλαγή. Η χλωρίδα χαρακτηρίζεται από την κυριαρχία Μεσογειακών θερόφυτων και γεώφυτων, αλλά και από την παρουσία υδρόβιων φυτών σε θέσεις που κατακλύζονται για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ο συγκεκριμένος τύπος οικοτόπου έχει χαρακτηριστεί ως «προτεραιότητας» και η προστασία του είναι επιβεβλημένη.

Οι τρεις τύποι οικοτόπων γλυκού νερού που καταγράφηκαν στο Νότιο Αιγαίο απειλούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και προστατεύονται από την Οδηγία των Οικοτόπων, λόγω της περιορισμένης κατανομής και των πιέσεων (ανθρωπογενών και φυσικών) που δέχονται, με κυριότερες την αλλαγή της χρήσης γης και των κλιματικών συνθηκών. Παρότι θεωρούνται «οάσεις βιοποικιλότητας», στην Ελλάδα η σημασία τους δεν είναι ευρέως γνωστή και η ελλιπής προστασία και μη αειφορική χρήση τους, έχουν επιφέρει τη συνεχιζόμενη υποβάθμισή τους.

↑ Κως, υγρότοπος Καταφύγιου Αγίου Φωκά (τύπος οικοτόπου 3140)

Κως, τύπος οικοτόπου 3150

Κάρπαθος, υγρότοπος Καλής Λίμνης (τύπος οικοτόπου 3170*)

↑ Νίσυρος, κρατήρας Αγίου Στεφάνου

Κως, Αβδελολίμνη →

Το έργο

Το έργο «Δράσεις προστασίας και ανάδειξης των οικοσυστημάτων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000», συμβάλλει:

- Στη βελτίωση της γνώσης για τους μικρούς υγροτόπους με στάσιμα γλυκά νερά στην Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου που φιλοξενούν τους τρεις τύπους οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ: 3140 Σκληρά ολιγομεστροφικά ύδατα με βενθική βλάστηση χαροειδών, 3150 Ευτροφικές φυσικές λίμνες με βλάστηση τύπου Magnorotamion ή Hydrocharitium, 3170* Μεσογειακά εποχικά τέλματα.
- Στην ενίσχυση της διατήρησης των συγκεκριμένων τύπων οικοτόπων, με την κατάρτιση σχεδίου δράσης για την προστασία, ανόρθωση και αποκατάστασή τους στις περιοχές του Δικτύου Natura 2000 της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου.
- Στην ανάδειξη και προβολή της σπουδαιότητας και των ωφελειών που προκύπτουν από τη διατήρηση και αποκατάσταση των μικρών υγροτόπων με στάσιμα γλυκά νερά για τη φύση και τον άνθρωπο, όπως και των περιοχών του Δικτύου Natura 2000, στις οποίες εντάσσονται.

Κως, Αβδελολίμνη

Οι δράσεις

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

Αναγνώριση και ταυτοποίηση των τύπων οικοτόπων στάσιμων γλυκών υδάτων, αποτύπωση των ορίων και χαρτογράφηση, περιγραφή της σύνθεσης της βλάστησης, των δομών και λειτουργιών τους, αξιολόγηση του βαθμού διατήρησης, αναγνώριση των απειλών και των πιέσεων που δέχονται.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ & ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ

Κατάρτιση σχεδίου δράσης για τη διατήρηση, ανόρθωση και αποκατάσταση των τύπων οικοτόπων και ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών.

ΠΡΟΒΟΛΗ & ΑΝΑΔΕΙΞΗ

Υλοποίηση στοχευμένων δράσεων για την προβολή και ανάδειξη της αξίας και της σπουδαιότητας των νησιωτικών υγροτόπων και των περιοχών του Δικτύου Natura 2000.

ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΕΡΓΟΥ & ΔΙΑΧΥΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Δημιουργία ενημερωτικού υλικού και προβολή στο διαδίκτυο, στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στα ΜΜΕ, καθώς και σε συναντήσεις.

← *Crassula vaillanti*,
τύπος οικοτόπου 3170*, Μήλος

Αντίμηλος, τύπος οικοτόπου 3170* →

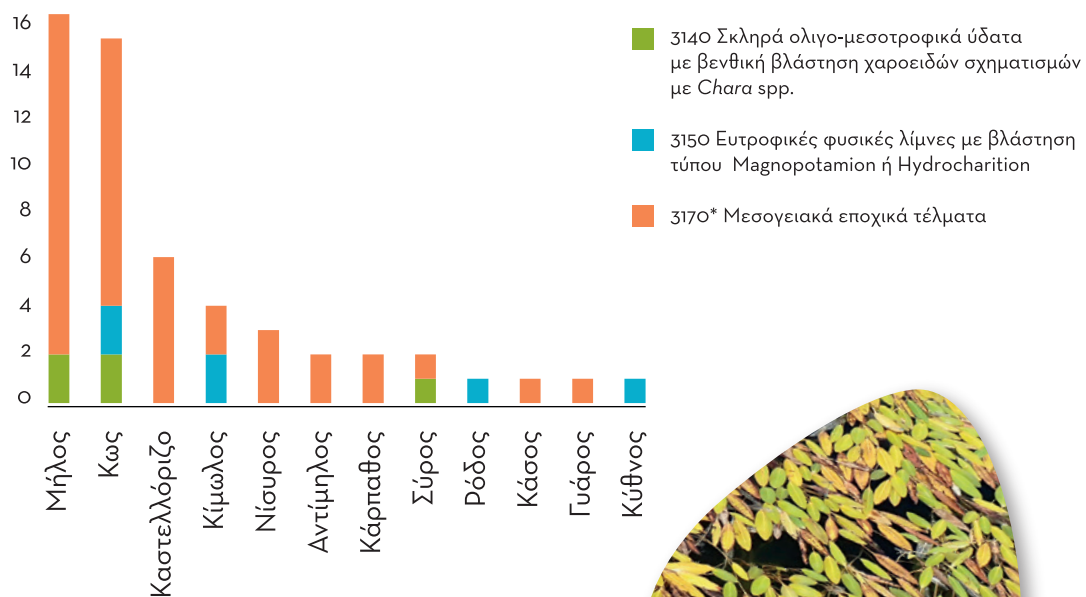

Τα αποτελέσματα

Οι μικροί υγρότοποι στάσιμου γλυκού νερού στο Νότιο Αιγαίο παρουσιάζουν υψηλό βαθμό ποικιλομορφίας όσον αφορά στα μορφολογικά, χημικά και οικολογικά γνωρίσματά τους.

Οι τρεις τύποι οικοτόπων με κωδικούς: 3140, 3150 και 3170, εντοπίστηκαν, καταγράφηκαν και μελετήθηκαν σε 54 θέσεις, σε 12 νησιά του Νοτίου Αιγαίου.

Οι υγρότοποι με στάσιμα γλυκά νερά, ανά νησί και τύπο οικοτόπου (ΕΚΒΥ, 2022)

Τα μεσογειακά εποχικά τέλματα (3170*) είναι ο οικοτόπος με τη μεγαλύτερη συχνότητα στο Νότιο Αιγαίο. Πρόκειται συχνά για φυσικούς υγροτόπους με υψηλή ποικιλότητα ειδών φυτών, οι οποίοι όμως, σε αρκετές περιπτώσεις, έχουν μεταβληθεί τεχνητά από τον άνθρωπο. Οι τύποι οικοτόπων 3140 και 3150 σχηματίζονται κυρίως σε κοιλότητες που δημιουργήθηκαν λόγω της ανθρώπινης δραστηριότητας, όπως οι θέσεις εξόρυξης ορυκτών υλικών. Με την πάροδο του χρόνου και κάτω από ευνοϊκές συνθήκες, είναι πιθανό να αποκτήσουν υγροτοπικά χαρακτηριστικά και να φιλοξενούν φυτά που ανήκουν στα τυπικά είδη των τύπων οικοτόπων στους οποίους τελικά ταξινομούνται.

Το ιδιαίτερο γνώρισμα των υγροτόπων στο Νότιο Αιγαίο, στην πλειονότητα των περιπτώσεων, είναι ότι η παρουσία τους και οι μορφολογικές μεταβολές τους βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με τη μακροχρόνια χρήση του νερού που συγκεντρώνεται στις κοιλότητές τους κυρίως στη γεωργία και την κτηνοτροφία, με αποτέλεσμα τη συνεχή υποβάθμισή τους. Οι εκχερσώσεις, οι επιχωματώσεις, η διάνοιξη δρόμων και ο περιορισμός της τροφοδοσίας τους με νερό, επιφέρουν αλλοίωση των φυσικών χαρακτηριστικών τους. Σε θέσεις με τουριστική ανάπτυξη, οι κίνδυνοι αυτοί είναι αυξημένοι, ενώ σημαντική πίεση ασκεί και η βόσκηση.

Το 80% των μικρών υγροτόπων με γλυκά νερά (43 από τους 54) περιλαμβάνεται εντός ορίων των 12 περιοχών του Δικτύου Natura 2000 που φιλοξενεί το Νότιο Αιγαίο. Η προστασία και η βελτίωση της κατάστασής τους είναι σημαντικές για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας και την ενίσχυση των υπηρεσιών που οι νησιωτικοί υγρότοποι προσφέρουν στον άνθρωπο.

← *Potamogeton nodosus*, Αντίμηλος

**ΜΟΥΣΕΙΟ ΓΟΥΛΑΝΔΡΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ-ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ**

Το έργο «Δράσεις προστασίας και ανάδειξης των οικοσυστημάτων της Περιφέρειας Νοτίου Αιγαίου σε περιοχές του Δικτύου Natura 2000» υλοποιείται από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας / Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων και χρηματοδοτείται από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Νότιο Αιγαίο 2014 - 2020».

ΔΙΑΡΚΕΙΑ: 3/2018 - 12/2022

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

ΜΓΦΙ-ΕΚΒΥ, 14ο χλμ. Θεσσαλονίκης - Μηχανιώνας, 57001 Θέρμη,
Τηλ.: 2310 473320

E-mail: ekby@ekby.gr, www.ekby.gr

FB: <https://www.facebook.com/NotioAigaiοNATURA2000>

Δεκέμβριος 2022

ΚΕΙΜΕΝΑ: Ελπίδα Καραδήμου

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Μαρία Κατσακιώρη, Κατερίνα Μπόλη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Θόδωρος Ταγδαλίδης, Δημήτρης Ζέρβας, Ελπίδα Καραδήμου

ΓΡΑΦΙΣΤΙΚΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ: Μαριέττα Πανίδου

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Νοτίου Αιγαίου 2014-2020

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης